

חיי שלום ורעות

כלה וחמותה

ליקוטים מהספר אלופינו מסובלים של הרב אליהו פורת טהרני,
מהספר משימה בשניים מאת סימה בצרי. מהספר פלא יועץ. מתוך דף דאגה בלב איש.
מתוך מרוה לצמא – הר' רות שמש והגב' י. בלומנטל

בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים ובזכותם נגאל בקרוב בע"ה

שעת המבחן הגיעה

כיוון שזכה האדם ונשא אשה, יש פעמים והוא נמשל ונדמה לאותה טלית ששניים אוחזים בה, זה אומר: "כולה שלי" וזה אומר: "כולה שלי".

אימו - חפצה שיהא בנה קרוב אליה, ואשתו - שהיא חלק מגופו – גם היא אוחזת בנפש בעלה. והבן – הבעל – עומד נבוכ, תוהה ובוהה מאין יבוא עזרו?

כאן ההזדמנות לבנות את עצמי. כאן שעת המבחן לכל אשה ואשה, הכלה וחמותה – כאן הולכת ומתגלה פנימיות האשה – אם באמת היא בעלת יראת שמים, היודעת את בוראה, המשלם שכר טוב לעושות רצונו.

כבוד הבעל

כל אשת חיל החפצה בשלום ביתה ומבקשת שישרור בין כותלי היכלה אהבה ואחוה, שלום ורעות, עליה לדעת כי היסוד לכל הבנין הוא הרמת כבודו של בעלה, ונתינת תשומת לב מירבית לכל אשר יקר בעיניו. ולכן עליה לזכור ולשנן: "רק אם אהיה שומרת על כבוד חמי וחמותי – הורי בעלי, אזי שלום ושלוה יהיו שוררים בנוה ביתי. שהרי כבודם – זהו כבודו. ומימילא, בשעה שאני מכבדת את הוריו – מגדליו, גורמת אני לו נחת רוח ושמחת לב."

כדי לזכות בחמות כנעמי
על הכלה לנהוג כרות.

רות ונעמי

אחד המקרים המפורסמים על קשר איתן בין כלה לבין חמותה, הוא הקשר המופלא שבין נעמי לרות, מותו של הבן, שהיה לכאורה המקשר בין השתיים, לא גרם להפסקת הקשר, אלא להיפך. מכאן ולהבא התלהט הקשר בין האם הזקנה והכלה הצעירה, עד כדי הזדהות מוחלטת, והוא מוצא את ביטויו המופלא בסוף מגילת רות, דווקא לאחר שרות נישאה לאדם אחר, וכאשר נולד לה הבן, אומרות נשות בית לחם לנעומי, והיה לך למשיב נפש, ולכלכל את שבתך, כי כלתך אשר אהבתך ילדתו, אשר היא טובה לך משבעה בנים"

(הרב שמחה כהן)

כשאת תהיי חמות

שתי חברות נפגשו לאחר שנים רבות. שאלה האחת את חברתה לשלומה ולשלום משפחתה, ובין היתר שאלה גם אודות החמות. כמה הופתעה כאשר חברתה ענתה לה בחיך כי **שלום לחמות, ועוד הוסיפה מספר מחמאות...** תמהה החברה: הרי בעבר דיברת רק רעות על חמותך, ומה קרה? השיבה לה החברה כי **הארוע העיקרי ששינה את ההסתכלות שלה על החמות היה... נישואי בנה. כאשר היא עצמה הפכה להיות חמות, הבינה לפתע את חכמת חייה של חמותה היא.** לפתע גילתה עד כמה הייתה טובה ודואגת ובשלב כלשהו אפילו רצתה לחקות אותה בפרטים מסויימים. אנו נוטות לפעמים לשפוט, לקטול דעות והנהגות ולהסיק מסקנות אודות מישהי רק לפי תיכנות מראש. אין לי ספק, שאם תדוני את זולתך רק כאשר תגיעי למקומה – השיפוט שלך יהיה שונה לחלוטין. – חכי ותיווכחי! . ר. רסקין

חייב אדם בכבוד חמיו וחמותו.

וביותר צריך לזרז את האשה שתהא זהירה וזריזה בכבוד חמיה וחמותה שהרי אמרו בתנא דבי אליהו כבד את אביך וסמיך לה לא תנאף. ללמדך שאם נשא אדם אשה ואינה מכבדת אביו ואמו בעת זקנתן הרי הוא כאילו נואף כל ימיו לכך נאמר כבד ולא תנאף. וכמה יגיעות אדם יגע וכמה סובל צער גידול בנים עד שמגיעים לפרק הנישואין ומקוים לטובה להשיאם ולמצוא מרגוע לנפשם. ואשה יראת ה' היא תתהלל שתכבד את חמיה ואת חמותה.. (פלא יועץ)

למען שלום בית ומנוחת נפש, כדאי לעשות כל מאמץ כדי להגיע לעמק השווה עם הוריו של בן הזוג. כלה המכבדת ומנשאת בדברים נאים וערבים במעשים הגורמים נחת רוח להורי בעלה, מקיימת את המצוה לתת כבוד ויקר לבעלה. ויש בזה גם חיוב פרעון חוב עבור שנות היגיעה, שטרחו בהם, וכן זה תנאי יסוד לקיום ושימור בית ישראל.

נסי להבין

לחלק גדול מן הגברים קשה להשתחרר מן הקשר האמיץ הקיים בינם לבין אמותיהם במקרה כזה השתדלי להבין, עליך להבין שזוהי אמו, היא גידלה וחינכה אותו ויש לו כלפיה כבוד. אין כל צורך בהתפרצויות זעם או התנצלות נמוכת רוח. קיימי תקשורת עם בן זוגך והסבירי כל מה שקשה לך עם הנושא.

מחספר חוקי הנשים של "בן איש חי"

ולא תשנה מדברי חמותה, ותמיד תעשה רצונה! ואם בחלק מן המקרים, חמותה תרגיזה, מכל מקום צריכה **להתנהג עמה בסלחנות.** ותלך עמה לפי רוחה וטבעה,...ותסלק את רע השנאה והחורבן. ואם ככה תעשה, אזי בהכרח שחמותה תטהר לבה כלפיה, וגם תלטפה ותקרבה אליה, ותהא שרויה ביניהם האהבה, וירגעו שניהם, וינוח ראשם.

כשאדם מצוי ברגע של צער, הוא נסחף אחר המחשבות וזן חולכות ומנפחות לו את מצב הענינים האמיתי, עד שהוא מאבד פרופורציות.

מתוך "אגרת הגר"א"

איגרת שכתב הגאון מוילנא ושיגר לביתו בהיותו בדרך לארץ הקודש
"וגם באתי לבקש מאשתי שתכבד את אמי כמו שכתוב בתורה. ...
וגם לאמי, בקשתי שיהא שלום בין שניכם. ואשה את רעותה תשמח בדברים טובים. כי זה מצוה גדולה לכל. ושואלין לאדם בשעת הדין המלכת את חברך בנחת רוח....."
ואף אם תעשה אחת מכם, שלא כהוגן, תמחלו זו לזו, ותחיו למען ה' בשלום. שהרי ידע הגאון, עד כמה רבה המכשלה תחת ידי הנשים, הנמצאות יחדיו.

כדי ליצור אווירה טובה והבנה ביניכם :

❖ זכרי שחמותך היא אם בעלך. לולי הורי בעלך לא היית זוכה בבעל שעמו בחרת להקים בית בישראל. יחס של הבנה וסובלנות מצידך הוא אות להכרת הטוב למשפחת בעלך ואת חייבת להם זאת, כפי שאת נותנת להוריך.

❖ אל תצפי שחמותך תשתפר, נסי את להשתפר!

❖ חמותך דואגת מאוד לשלומן של בעלך, בלי כל כוונה לפגוע בדאגתך אליו.

❖ אם חמותך מתערבת בחינוך הילדים, באוכל בלבוש ועוד, היי סבלנית כלפיה והביני את הקושי שלה. סובלנות ולימוד זכות יעזרו לך.

❖ הכל מתחיל בהתייחסות שלך. כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם.

❖ אם חמותך שולחת איזה מאכל טעים, ספרי לה כמה היה טעים. ושמחי אותה.

❖ לדעת לומר תודה כשמתארחים בבית ההורים, כמה יפה לזכור ולומר מדי פעם "תודה, היה נחמד נהנית". מילים כאלה נוטפות כטל מחייה על הלב. הן משדרות: אני מרוצה, טוב לי, אין טענות. הן מסייעות ותורמות לאין ערוך למערכת היחסים.

❖ כשצריך להיות לעזר – זיי אתן ולא כנגדן כלה נבונה מבינה שאם לבעלה היו תפקידים קבועים בבית הוריו, מותר לו ללכת לעזור מדי פעם. לדוגמא: בעלה היה רגיל לבנות את הסוכה בבית הוריו. כלה הנוהגת בחכמה, מתענינת ומעודדת אותו ללכת שהרי בין כה וכה ילך לבנות את הסוכה בבית הוריו. ואם לא ילך בגלל שהדבר מפריע לאשתו – הוא יחוש רע מאוד. ברגע שהיא דוחפת אותו לכך, הדבר מעניק תחושה טובה ותורם לכל הצדדים. אם הוא מאחר לשוב מפני ששהה אצל הוריו, היא אינה רוטנת, היא מבינה שחשוב להוריו לשמור מעט קשר עם הבן. הדבר אינו סותר את הפרידה הברורה שבין הבן להוריו. מעורבות יתר אסור שתהיה – זהו האלף בית.

❖ כשהחמות מותחת ביקורת (הר' ר. שמש – מרוה לצמא) יש חמות שמבקרת ביקורות "בואי אראה לך איך שוטפים את פיטמת הבקבוק" או: "למה את מלבישה לו ירושות? קני לו שני חליפות והוא יראה כמו שצריך" וכן: "מאיפה הנעלים המוזרות האלו? ההערות והביקורת הן אכן לא קלות עבור הכלה הצעירה, אשר היא רגישה ופגיעה ואיכפת לה שחמותה אינה סומכת עליה ולא מרוצה מהנהגתה. ואף על פי כן... כמה נבונה היא הכלה שמהנהנת בראשה, מקבלת את הדברים בפרופורציות נכונות ונוטלת את העצות הטובות כצידה לדרך. את הביקורת שנראית לה מיותרת היא מסננת. לחמותה היא תתן את הכבוד והתודה, ובביתה היא תנהג כמו שמתאים לה.

❖ מידה כנגד מידה זכרי: גם את תהיי חמות בע"ה בעתיד וכמו שאת מתנהגת יתנהגו איתך בעתיד (מידה כנגד מידה)

❖ שיתוף ההורים בנקודות קטנות הזוג הצעיר הבונה את ביתו, זקוק אומנם לפרטיות, אך יפה יהיה אם הכלה תשתף מדי פעם אם חמותה ותתייעץ עמה בנקודות קטנות שנותנות תחושה של קרבה. "איך את מבשלת את הדגים? לאהלה טרם הולכת. את חושבת שצריך לשאול רופא? שאלות כאלה, וסיפורים קטנטנים ואפילו שוליים מהחיים, יכולים לתת הרגשה לחמות שלא "הוציאו אותה לחלוטין מהתמונה.

כאשר את מעבירה ומוותרת – כמה חביבה את לפי ה'.

קשר בלעדי

כל אשה נשואה חשה ברגשותיה רצון עז לקשר מוחלט, בלעדי ומהותי עם בעלה. לכן היא אינה רגועה כאשר לבעלה יש קשר הדוק עם מישהו אחר. על כן קל וחומר שאותו קושי – מתגלה כאשר יש לבעל קשר הדוק עם אחד מהוריו. הקשר בין הבעל לאמו מהווה לגביה בעיה קשה יותר מאשר הקשר בין הבעל לאביו, משום ששתיהן נשים ושתיהן נמצאות באותה משבצת- דבר שמבטא, מבחינתה, את התחרות.

התהליך צובר תאוצה כאשר הבן מספר לאשתו בשבח אמו. ומגלה את אוזניה עד כמה אמו חכמה, נבונה וזריזה. הוא כלל אינו מתכוון לדבר רע, אבל במצב זה הכלה מרגישה קושי:

- א. עצם הדבר שהוא משבח אשה אחרת, על אף שהיא אמו, מטרידה אותה.
- ב. במעמקי ליבה היא חוששת שמא הוא מתכוון להעביר לה רמז דק, כי עליה עוד ללמוד משהו מאמו.

האם כדאי לדור ליד החורים?

שאלה: לקראת נישואינו בע"ה, ולאחר בדיקת היכולות הכלכליות, ומחירים גבוהים של עלות שכירת דירה בירושלים, הציעו הורי חתני שנגור בתקופה הראשונה ביחידת דור הצמודה לביתם, ובכניסה נפרדת, כמובן מבלי שהדבר יעלה לנו בכסף.

תשובה: באופן עקרוני מייעצים גדולי ישראל שלא לגור בצמידות להורים מאחד משני הצדדים. במציאות יש לדון בכל מקרה לגופו של ענין. יש הורים שמטבעם אינם חודרניים וגם לא פולשניים, ואינם נוטים כלל להתערב בחיי הזוגות הצעירים שבמשפחתם, ולא יכנסו לביתם גם אם זה יהיה מעבר לקיר, וגם אם יוזמנו כמה וכמה פעמים. לעומת זאת, יש הורים שגם מרחק גיאוגרפי גדול אינו מהווה מכשול עבורם, והם נוטים לבקר שוב ושוב. **השיקול – באיזה סוג הורים מדובר –** הוא מרכזי בהחלטה זו. אם לאחר לקיחת השיקול נוטים בכל זאת בני הזוג לקבל את ההצעה, **שיאמרו מראש כי הם נכנסים לתקופה קצרה של מספר חודשים, כדי שאם יחליטו לעזוב, הדבר לא יתפרש כקרע עם ההורים.**

נכון הוא שתהיה הבנה מוחלטת במשפחה החדשה שעומדת לקום, שאם אחד מהם יבקש לעזוב, גם אם הסיבות שיציג לא תהיינה מספיקות בעיני בן הזוג, יהא עליו לקבל זאת אוטומטית.

חוש חומור ולא כעס בלתי עצור –

הוא צורת התגובה הטובה ביותר כלפי חורים המתערבים מדי.

אם ניסית את כל הדרכים להיות בשלום ולא הצלחת,
יכולה את לפנות לרב לבקשת עצה.

(אחד המאפיינים של בית יהודי זה "עשה לך רב" רב מנחה שינחה אותנו
בעניני הנהגת הבית)

